

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) וַצִּחִים ס. תמורה כא. [מוספתא סנהדרין פ"ג]. (ב) [תגובה דף ג: וס"ג]. (ג) [וצחים דף ג. ס:]. (ד) במדבר יח יז-יח, (ה) [משנה ג].

הגהות הב"ח

(א) גמרא מאימתי חייבין כ"ל ולות מ' נמחק: (ב) שם דאיכא צכורי הגר נ"צ עיין בתוס' ר"פ הספינה דף פא ד"ה למעוטי אדמת נכרי: (ג) רש"י ד"ה שלשה וכו' צספרי נ"צ וצמסכת תמורה דף כ"א: (ד) תוס' ד"ה יכול יעלה אדם מעשר שני זומן: (ה) ד"ה אפילו וכו' אליבא דמ"ד דקדושת צית: (ו) ד"ה ואי וכו' מאי מיצעני ליה לעיל: (ז) בא"ד תיפוק ליה בלאו היקשא דכל היכא דאכלי הו לכו וכו' קשה דקאמר לעולם כ"ל ולות ו' נמחק: (ח) בא"ד ולא הו ממעטינן ליה מהן היקשא וכו' אין אוכלין קדשי קדשים וקדשים קלים: (ט) בא"ד וטעמא דצכור לאו משום קדושת הבית אלא:

קדושת הבית אלא:

תורה אור השלם

(א) וְאֵכֶלֶתָ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשִׁבּוֹן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֶׂה הִגָּדָה תִּירָשֶׁךָ וְיִצְתָּרְךָ וּבְכֻרֹת בָּקָרְךָ וְצֹאנְךָ לִמְשַׁן תִּלְמֹד לִדְרֹאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כֹּל הַיָּמִים: (דברים יד, כג) (ב) וּבָאֵת אֶל הַבֶּהֱן אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּיָמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִנֵּהנִי הַיּוֹם לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לְאַבְרָהָם לֵאמֹר

לְנֹכַח: (דברים כו, ג)

הגהות וצייונים

(א) רש"א **ראשונה** (גליון): [ב] רש"א קריאה והוידידו **מעשר שני** בשנה כו' (גליון): [ג] יש להוסיף גמי (באה"מ): [ד] [דף יז ע"ב ולפנינו הגרסא **רבא**] (גליון) כ"ה ברש"ש דצ"ל **רבא**: (ה) צ"ל **לפני** (רש"ש): [ו] תוס' רבינו פרץ ותיריך רש"י: [ז] צ"ל בכל עיר (מהר"ם) ובדבש תמר כ' דצ"ל **ערי ישראל** (וכ"ה בתוס' רבינו פרץ): [ח] נדצ"ל **שהופרשו** (רש"ש): [ט] נראה דתיבות "אבל הכא מיירי שאין המזבח כלל בנוי מקומם להלן אחר תיבות בשעת אכילת בשרו **אבל הכא** וכו' בנוי כ"ף הלכך (ברכות שמים): [י] "אין" מיותר (רש"ש):

אלו הן הלוקין

מאימתי חייבין עליהן. מייתה זר האוכלן: ש"עשה דברים. זו אחת מהן וכולן שנוין צספרי (ג): **יבוא יעלה אדם בו**. קסצר קדושת הארץ לא צטולה ונריך להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו צירושלים

צלא פדיון: ת"ל בו. לפיכך טעון צית ולקמיה פריך מאי שגא

צכור דפשיטא ליה וצמעשר מיצעני

ליה: מצוה מי **ליבא**. וכיון דמנזה

איכא נפרוך נמי קרייה דמנזה: לא

פסיקא ליה. ומיניה צישראל אפילו

עיכוצא איכא למימר: וניהדר דינא

וניתי במה הצד. למה לי היקשא

נימא צכור יוכיח וחזר הדין הנד

השוה שצחן שטעונין הצחת מקום

ואינן נוהגין אלא צפני הצית: צד

מוזבח. זה למתן דמים וזה להנחה:

ומאי קסבר. האי תנא דפשיטא ליה

צכור טפי ממעשר: אי קסבר קדושה

ראשונה. של צית קדשה לשעתה

וקדשה לעמיד לצא כי היכי דסצירא

ליה צקדושת הארץ וקא מיצעני ליה

מי קרינא ציה השתא צלא חומה

לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט

מעשר מצכור: **אפי' בבור גמי**.

יקרצ ויאכל דהא מאן דאית ליה

קדשה לעמיד לצא סצירא ליה

מקריצים אע"פ שאין צית כדאמרין

צמגילה נקראת (דף י:): ה"ג ואי

קסבר לא קדשה אפילו בבור גמי

תיבעי. ואי קסצר קדושת הצית

צטולה ומיצעני ליה צמעשר הואיל

ואינו נריך לצית אי מתאכיל

צירושלים לפני ה' קרינא ציה אי לא

אפי' צכור נמי כי האי גוונא מיצעני

ליה כגון צכור שזרק דמו וחרצ

הצית ועדיין צשרו קיים מהו

שיאכלוהו: אמר רבינא **לעולם קסבר**

לא קדשה והבא. דקא פשיט ליה

למעשר מצכור צכור שאינו נריך

לצית דומיא דמעשר עסקינן והא

דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום

דאיתקש צשרו לדמו דכתיב^ז ואת דמם

חזרוק על המזבח וגו' וצטרס יהיה

לך וגו' וליף מינייה צשעה שהיא ראזיה

לזריקת דם אחת אוכל את הצצר ולא

משנהרס המזבח: ובי דבר הלמד

בהיקש. מן הדם: חוזר ומלמד. על

המעשר צהיקש הא קיימא לן צוצחים

צאזיהו מקומן (דף מט:): שאין למדן

צקדשים למד מן הלמד: חולין הוא.

וצחולין למדן למד מן הלמד:

הניחא

פרק שלישי

מכות

יט.

יכרך יעלה אדם מעשר (ד) בידו בזמן הזה. ויאכלנו צלא פדיון דקדושה (ירושלים^ט) לא צטולה לענין מעשרות:

ולימא מצוה בו. פירוש שכן טעונין קריאה למנזה קודם שיאכל

צכורים ומעשר שני אוכלין אותו צלא שום קריאה ומה

שקורין למעשר^ט צשנה שליטת היה

ואז לא היה נוהג כלל מעשר שני:

מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן

צד מוזבח. ויש למפרך^ט שכן

אסורים לזרים כדפריך רצה לעיל^ט

והא דאמר צצרייתא צכורים יוכיחו

צ"ל דמיירי צצכורים שהופרשו צפני^ט

חורצן הצית דאם הופרשו אחר הצית

אינן קדושין כלל וחולין הן דמתן פרק

שני^ט דצכורים יש צתרומה ומעשר

מה שאין כן צצכורים שהתרומה

והמעשר אוסרין ויש להם שיעור

ונוהגין צכל הפירות צפני הצית

ושלא צפני הצית וצכורים אינן אלא

צצצעה מינין וצפני הצית:

אפילו בבור גמי. צ"ל דמיירי

אם עשה מוצח וזרק

דמו אליצא (ה) דקדושת צית לא צטולה

דמקריצין אע"פ שאין צית דצלא

מוצח פשיטא דצכור לא דהא צעי

מתן דם ואימורים ואם תאמר לימא

דצכור דצרייתא דקאמר מה צכור

וכו' מיירי היכא דלא עשה מוצח

וצ"ל דלהסוא דדאי לא הוה מדמי

צכור למעשר ולא דמי ליה מעשר:

ואי סבר לא קדשה אפילו בבור

גמי תיבעי. כך גרסת רש"י

דמוקי ליה צצכור שנשחט וזרק

דמו קודם חורצן דהסוא הוי דומיא

דמעשר כדפ"ה וא"ת אי לא קדשה

אם כן לא משכחת לה מעשר

דקדושת הארץ צטולה וצ"ל דודאי

קדושת צית לא קדשה אצל קדושת

הארץ קדשה לעמיד לצא לענין

מעשרות אצל קשה דאי לא קדשה

קדושת הצית לעולם אי"כ צמות

מותרות דהא צהא תליא כדמוכח

צמגילה (דף י:): ואם כן יציא מעשר

שני ויהא נאכל צכל ערי ישראל

כדאמרין צוצחים (דף קצ:): צאו

לנוצ ולגצעון הותרו הצמות וקדשים

קלים ומעשר שני נאכלין צכל העיר^ט

וצ"ל דמיירי שגדל^ט לפני הצית שהזקק

להציאו למקום וצהכי ניחא נמי קושיא

קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה

כהאי גוונא אצל קשה לגירסא זו

דאמרין למסקנא דלא קדשה אס כן מאי מיצעני

(י) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה צירושלים יותר משאר עירות כיון דלא קדשה ותו

קדשים צחוץ ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן צשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל צכור צלא צית ולא הוי

ממעטינן (ה) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (וצחים ס.) דמוצח שנפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי

דקדשה דנאכל אפילו ליכא מוצח ושאי הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגרים לעיל ואי סצר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו

מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל צלא פדיון דלא הוי כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אס כן לא משכחת מעשר

דקדושת הארץ צטולה דודאי קדושת צית לא קידשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד לצא לענין מעשרות ולא תליא הא צהא אצל הכא

מיירי שאין המוצח כלל צנוי^ט וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לצא וטעמא דצכור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דאיתקש

צשרו לדמו דצעין שיהא המוצח קיים צשעת אכילת צשרו הלכך כל כמה דילפינן דצכור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל

צלא פדיון ואם תאמר צרייתא דאמרה צכורים יוכיחו מנלן דצכורים לא מתאכלי כשאין מוצח אס הונחו אלל מוצח וחרצ דצעי

למילף מעשר מינייהו ויש לומר דודאי הא דאמרין צצרייתא צכורים יוכיחו מיירי צצכורים שלא הוצאו כלל צפני הצית עד לאחר

חורצן וצודאי היה להש"ס להשיצ דאם כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לצית גם צצציל

הנחה ולא צצציל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לצית אלא צצציל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר צמסקנא ומה

שזוקק הש"ס להעמיד צצכור שזרק דמו לפני הצית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הצית כמו צכורים משום דתנא מסיים קרא

דהקיש הכחוצ ואין נכון להעמיד צצכור שהוא אחרי הצית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דם ואימורין כדפ"ל ולא שייך

להקיש מעשר לצכור אלא דוקא כשאין הצכור נריך לצית אלא צצציל האכילה דלפני ה' והשתא הויא דומיא דמעשר דודאי

צמשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצכורים שהוצאו אחר הצית אף על גז דלא נשאר צמסקנא וצכור נמי צצתחלת הצרייתא יכול

היה להיות צצכור שאחר הצית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיז שכן אין^ט טעון מתן דמים:

רישא

עין משפט

גר מצוה

סו א מי" פ"ג מהל'

צכורים הל' א סמג עשין קלט:

פח ב מי" שס הל' ב:

פח ג מי" פ"צ מהל' מעשר שני הל' א סמג עשין קלו:

ע ד מי" פ"א מהל' תרומות הל' ה ופ"ו

מהל' צית הצמרה הל' טז:

ליקוטי רש"י

ש"עשה דברים משום

ג' זקנים. דנר אחד מכל

זקן וזקן [וצחים י:]: ג' זקנים. רצי ישמעאל ור"ע

ובן עזאי [תמורה כא.]. ר' ישמעאל אומר בו'. זו

היא אחת מהן. יבוא מעשר

יעלה אדם מעשר שני. דקסצר קדושת

הארץ לא צטולה וצריכה הפרשת מעשרות מן

המורה וקאמר יכול יאכלנו עכשיו צירושלים צלא

פדיון [וצחים י:]. בבור ובעשר

דכתי' (דברים יצ) והצחטם שמה עולותיכם

וגו' ותרומת ידכם אלו צכורים. מה בבור אינו

צאבא בו'. כדמפרש לקמיה דצעי מתן דמים

ואימורין למזבח. בבורים אינן צאבאין אלא

בצפי הבית. דכתי' (שס כו) והנחתו לפני ה' אלהיך.

לפני המזבח דכתי' והנחתו לפני ה'

אלהיך. וצ"הדר דינא דנא

בו'. למה לי קרא ליהדר דינא ולימא צכור יוכיח

וחזר הדין הנד השוה שצחן שטעונין הצחת מקום ואינן

נאכלין אלא צפני הצית אף אני אציא מעשר. ו**מאי קסבר**.

דפשיטא ליה דצכור אינו נאכל ומעשר שני מספקא

וקידשה לעתיד לבא. תרזיהו צכור ומעשר צני

הצחא נינהו ויקריצום הואיל והשתא נמי קדושה

היא ירושלים להקריצ. ואי לא קידשה לעתיד

לבא. ואפילו הכי מספקא ליה ממעשר מיצעני ליה נמי

צכור ואמאי יליף מעשר שני מצכור. לעולם לא

קידשה לעתיד לבא. וקדשה לעתיד לבא. דקדשאי מאי שגא צכור

דפשיטא ליה צני האי צכור עסקינן שזרק דמו צפני

הצית וחרצ כו' וליף צצר מדם דכי היכי דאי הוה דם

השתא לא היה זרק דלא קדשה לעמיד לצא צצר נמי לא יאכל. ואיתי

מעשר שני וצ"ה מביבור. צהיקשא דואכלת לפני ה' וגו' (דברים יד)

דמעשר שני איתקש לצכור וכיון דאיכא צכור דפשיטא

לו דלא מתאכיל אלא צפני הצית מיניה [תמורה כא.].

שבין מעון מתן דמים. הלכך נריך צית ומזבח.

בבורים יוכיחו. שאין טעונין מתן דמים וצריכין

צית כדכתיב לפני מוצח (דברים כו). צד מוזבח.

זה למתן דמים ואילו להנחה. מאי קסבר. האי

תנא דפשיט ליה צכור ממעשר. אי קסבר

קדושה ראשונה ש' בית קדשה לעשתה

וקדשה לעתיד לבא. כי היכי דס"ל צקדושת

הארץ וקמיצעני ליה מי קרינא ציה לפני אלהיך או

לא וקפשיט מעשר מצכור. אפילו בבור גמי. אפילו

צכור יקריצ ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה

והכא דקפשיט ליה מעשר

^[1] לעמיד לצא אית ליה שמקריצין אע"פ שאין צית כדאמרין צמגילה (דף י:). ה"ג ואי קסצר לא קדשה אפי' צכור נמי מיצעני. ואי קסצר קדושת צית צטולה לה ומיצעני ליה צמעשר הואיל ואינו נריך לצית מי מתאכיל צירושלים ולפני ה' קרינא ציה או לא. אפילו בבור כה"ג גמי תיבעי ליה. כגון שקרצו דמיו ואימוריו וחרצ הצית וצשרו קיים מהו שיאכלוהו. אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה. והכא דקפשיט ליה מעשר מצכור צכור שאינו נריך לצית דומיא דמעשר קפשיט ליה דפשיטא ליה גציה דלא מתאכיל [וצחים י:].

